

TALSU DEVIŅU PAKALNU KONCEPCIJA

Talsos 2016. gada 14. janvārī

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Konceptijas izstrādes pamatojums	3
1.1. Teritoriju mārketinga izmantošanas nepieciešamība	3
1.2. Talsu pilsētas potenciāls teritoriju mārketinga ieviešanai	4
2. Deviņu pakalnu identitātes veidošana	7
2.1. Objektīvā identitāte	7
2.2. Mainīgie ilgtermiņa faktori	8
2.3. Pilsētu simbolizējošie faktori	8
2.4. Subjektīvā identitāte	9
3. Konceptijas īstenošanas pamatojums	12
3.1. Konceptijas īstenošanas SVID analīze	12
3.2. Funkcionālo zonu izveide un attīstīšana	14
4. Talsu deviņu pakalnu konceptijas īstenošanas grafiks 2015-2020	17

1. KONCEPCIJAS IZSTRĀDES PAMATOJUMS

Pēdējo gadu laikā, kad ikvienas valsts saimniecību raksturo ne tikai valsts tautsaimniecība, bet arī starpvalstu ekonomiskie, kultūras sakari un ražošanas kooperācija, paralēli produktu un pakalpojumu popularizēšanai un virzīšanai pasaules tirgū radusies arī nepieciešamība pēc noteiktu teritoriju mārketinga. Mūsdienās 5 līdz 10% laikrakstu un žurnālu reklāmu aizņem tieši vietu, reģionu un valstu mārketingi.¹ Tas nozīmē, ka valstij vai noteiktam reģionam jāapzinās savas teritorijas konkurences priekšrocības, jānosaka iespējamie attīstības virzieni, ko piedāvāt esošajiem un potenciālajiem reģiona iedzīvotājiem, tūristiem, uzņēmējiem un investoriem. Pieaugošās globalizācijas ietekmē un ierobežotu resursu apstākļos viens no labas teritorijas pārvaldīšanas uzdevumiem ir esošo resursu līmeņa un kvalitātes paaugstināšana, jaunu resursu piesaiste, attīstot teritoriju un pasargājot to no degradācijas. To iespējams paveikt ar teritoriju mārketingu un tajā izmantoto simbolisko elementu palīdzību.

Viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem šī dokumenta izstrādei ir konkurence par cilvēka apziņu, kad mūsdienu straujās dzīves un pārsātinātās informācijas laikmetā dominē *tēlu, nevis faktu pasaule*, liekot pašvaldībām pievērsties *iespaidu ekonomikai*, kad tiek pārdots nevis tikai pats pilsētas pakalpojums, bet arī ar to saistītās emocijas, izprotot mērķa klienta vēlmes un cenšoties izveidot konkrētai vietai raksturīgu un saistošu vēstījumu. Atsevišķas pašvaldības, nereti, klaji "spēlējot teātri", rada pasakai līdzīgu vēstījumu. Piemērs tam ir Ventspils mārketinga aktivitātes, kuru kolorītais konteksts vērojams pašvaldības vietnē visitventspils.com. Ir skaidrs, ka Ventspilī *vietas reputācija ir viens no galvenajiem tās attīstības nemateriālajiem aktīviem, tikpat svarīgiem kā zemes īpašums, infrastruktūra vai darbaspēks*.

No iepriekšminētā izriet, ka teritorijas mārketingu konkrētā vietā var attīstīt ar dažādu elementu palīdzību, kas savā starpā nevis konkurē, bet sinerģē, turklāt izmantojot dažādus komunikācijas kanālus, strādāt pie dažādām mērķauditorijām.

1.1. Teritoriju mārketinga izmantošanas nepieciešamība

Arvien biežāk cilvēki aizdomājas par valsts, reģiona, pilsētas vai noteiktas vietas popularizēšanu, lai pieaugošās konkurences apstākļos iekarotu savu nišu un rastu unikālu pieeju ikvienam interesentam. Pēdējos gados īpašu lielu popularitāti guvis tieši pilsētu mārketingi, kas stratēģiska pilsētas vai tai pieguļošā reģiona stimulēšana ar mērķi nodrošināt tajā noteiktu darbību un aktivitāšu norisi.

Rainisto² uzsver, ka vietu mārketingi pēc būtības sastāv no divām daļām: –'vietas' un 'mārketinga'. Vieta var tikt attiecināta uz jebkuru vietu, sākot no nelieliem vēsturiskiem objektiem līdz pat valstiska mēroga vietām. Citi autori, savukārt runājot par vietu mārketingu, izvēlas noteiktu gradāciju, lai norādītu apskatāmo teritoriju; populārs termins ir 'pilsētu mārketingi', kura ietvaros tiek pētītas tikai pilsētas.

Svarīgākais mārketinga faktors ir produkta jeb teritorijas virzība tirgū, lai piesaistītu iedzīvotājus, apmeklētājus un uzņēmējus. Produkta virzība tirgū ir galvenais teritoriju mārketinga speciālistu stratēģijas uzdevums. To iespējams paveikt ar četrām zināmākajām teritoriālā mārketinga metodēm – tēla mārketingu, ievērojamo vietu mārketingu, infrastruktūras mārketingu un cilvēku mārketingu.

¹ Langer R., *Place images and place marketing*, Department of Intercultural Communication and Management Copenhagen Business School, 2001

² Rainisto SK, 2003, *Success Factors of Place Marketing: A Study of Place Marketing Practices in Northern Europe and the United States* [tiešsaiste]: Doctoral Dissertation, Helsinki University of Technology, Institute of Strategy and International Business, 2003. Pieejams: <http://lib.tkk.fi/Diss/2003/isbn9512266849/isbn9512266849.pdf>

Tēla jeb imidža mārketinga ir viena no visbiežāk sastopamajām reģiona, teritorijas stratēģiju izvēlēm. Šī stratēģija ietver mērķtiecīgu darbību, lai veidotu, uzturētu un uzlabotu reģiona tēlu. Tēls ir teritorija cilvēku uztverē un novērtējumā, kas sevī ietver priekšstatu, ideju un iespaidu kopumu par konkrētu reģionu. Tas var būt pozitīvs vai negatīvs³.

Teritoriju tēls, līdzīgi uzņēmumu vai produktu tēlam kļūst arvien attīstītāks. Lai gan sākotnēji var likties, ka tas ir ierobežots un nemainīgs, tā veidošanai tiek izmantotas dažādas mārketinga stratēģijas, veiktas sociālās aptaujas, izmantoti dažādi psiholoģiski un ekonomiski rādītāji, lai izveidotu teritorijas tēlu, kas būtu saistošs atbilstošajai mērķauditorijai. Pieņemot lēmumu par teritorijas tēla veidošanu un izvēlēto mērķauditoriju piesaisti, tēla veidošanas speciālistiem vajadzētu vadīties pēc turpmāk apskatītajiem 4 posmiem, kuru mērķi un uzdevumi ir saskaņā ar iepriekšējā daļā apskatītajiem teritoriju mārketinga stratēģijas izstrādes posmiem.

Pirmais tēla veidošanas posms ir vajadzību un vēlmju definēšana. Šajā posmā tiek izvirzīti vēlamie mērķi un uzdevumi mērķu sasniegšanai, pārdomāta iespējamā tēla vīzija un asociācijas, kādas patērētājam radīsies, apmeklējot konkrēto teritoriju.

Otrajā posmā jānosaka iespējamā teritorijas virzība tirgū, t.i., kāda būs patērētāju reakcija, pirmais priekšstats un asociācijas pēc tēla uztveres. Lai nodrošinātu sekmīgu izvirzīto mērķu sasniegšanas un teritorijas vīzijas izpratni, nepieciešams radīt teicamus pirmos saskares posmus ar apmeklētājiem. Šajā posmā ieteicams veikt teritorijas SVID analīzi, potenciālo apmeklētāju anketēšanu, lai noskaidrotu viņu vēlmes un asociācijas ar noteikto tirgu, u.c. pētījumus.

Trešajā posmā jau radīsies un veidosies asociācijas un emocijas no apmeklētāju pieredzētā. Apmeklētāji, apmeklējot noteiktu teritoriju, neapzināti uztvers teritorijas pievilcīguma un kvalitātes pakāpi un nolems, vai arī turpmāk apmeklēt teritoriju un ieteikt to citiem. Šis ir svarīgs rādītājs, ņemot vērā faktu, ka neapmierināts klients apmēram 15 paziņām izstāsta par savu slikto pieredzi, savukārt apmierināts klients savā pieredzē dalās tikai ar 3 personām".

Ceturtais posms jau ir teritorijas snieguma un tēla veidošanas laikā izvirzīto mērķu sasniegšanas pakāpes novērtējums, jo apmeklētājiem jau ir izveidojies savs priekšstats un stāsts par teritoriju. Izdzirdot teritorijas nosaukumu, apmeklētāju prātā jau veidojas vizuālais tēls ar savu raksturu un īpašībām. Sekmīgu darbību rezultātā apmeklētāji turpinās apmeklēt minēto teritoriju un ieteiks to arī citiem, bet nesekmīgu vai nesaprotamu ziņu vai veikto pasākumu rezultātā iegūtais apmeklētājs svārstīsies un izvēlēsies apmeklēt citu, iespējams, konkurējošu teritoriju. Šajā posmā var veikt dažādas socioloģiskas aptaujas par teritorijas kvalitāti, apjautājot apmeklētājus par teritorijas pieejamību, infrastruktūru, apskates objektu un pašas teritorijas tīrību u.c. svarīgus faktor⁴.

1.2. Talsu pilsētas potenciāls teritoriju mārketinga ieviešanai

Saprotot teritoriju mārketinga būtību, ir saprotami koncepcijas pamata uzdevumi, tomēr rodas jautājums, kādā veidā tos īstenot dzīvē, kādi ir pamata nosacījumi veiksmīgai to ieviešanai un ko izcelt, lai radītu veiksmīgu tēlu ne tikai novada vai Kurzemes reģiona, bet visas Latvijas mērogā.

Kurzemes reģiona attīstības priekšrocības ir potenciāli un reāli resursi, kas tiek vai var tikt izmantoti, veicinot reģiona attīstību. Specializācijai ir jānotiek jomās, kurās reģionam ir gan konkurētspējas priekšrocības, gan zināšanu potenciāls, papildus sniedzot mērķtiecīgu atbalstu inovācijām. Prioritārās jomas veido pamatu reģionālo inovācijas sistēmu izveidei, kas visveiksmīgāk darbojas tieši reģionu līmenī.

³ Petrova I., Jermolajeva E., Eiropas valstu pieredze teritoriālajā mārketingā un tās izmantošanas iespējas Latvijā. Daugavpils, Daugavpils Universitātes akadēmiskais apgāds „Saule”, 2007

⁴ Kotler P., Keller K., *Marketing management*. 12th edition, Pearson Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ, 2006

Kurzeme ir saglabājusi un attīstījusi vairākas priekšrocības, kas sekmē reģiona konkurētspēju nacionālā un starptautiskā mērogā. Vērtējot uzņēmējdarbības, nodarbinātības rādītājus, eksportspēju, produktivitāti Kurzemes reģionam atšķirīgā intensitātē ir salīdzinošās priekšrocības zivsaimniecībai, apģērbu ražošanai, tūrismam, gatavo metālizstrādājumu ražošanai, mežsaimniecībai, pārtikas produktu ražošanā, uzglabāšanas un transporta palīgdarbībām, vairumtirdzniecībai. Reģionam nav būtisku priekšrocību cilvēkresursu vai zināšanu resursu ietilpīgās nozarēs. Akcentējamas būtiskas priekšrocības dabas resursu un infrastruktūras jomā.

Reģionam ir liels dabas un kultūrvēsturiskās telpas attīstības potenciāls. Pilsētvide, kultūras un mākslas aktivitātes – īpaši Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, etnogrāfiski nozīmīgās un dabas aizsargājamās teritorijas, saglabātā un jaunradītā kultūrtelpa veido nozīmīgu ekonomisko potenciālu⁵.

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.–2030. gadam uzsver, ka jānodrošina radošo resursu attīstība pievienotās vērtības palielināšanai, norādot, ka “būtiski ir veicināt sadarbību starp tradicionālajām un radošajām nozarēm, kā rezultātā tiek radīti inovatīvi, unikāli produkti, tiek attīstīts produktu dizains, preču zīmes un uzlabots mārketinga un tā rezultātā palielināta nozarē un reģionā radītā pievienotā vērtība. Līdz ar to būtiski ieguldīt radošo industriju un radošo resursu attīstībā, kā arī mudināt radošo un tradicionālo nozaru pārstāvjus aktīvi sadarboties un izmantot vienam otra zināšanas un prasmes, veidojot modernus, pieprasītus produktus, kas kļūtu atpazīstami ne tikai reģiona, bet arī Latvijas mērogā un ārpus tās robežām. Šis stratēģiskais mērķis saskan ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izvirzīto nepieciešamību balstīt attīstību uz kultūru, radošumu, augstāku pievienoto vērtību, inovācijām, izglītību, veselību un sociālo drošību, darbu, sabiedrības sociālās struktūras izmaiņām, pārvaldību, attīstības organizējošos telpiskos aspektu, kā arī, respektējot kapitālu pieeju, stratēģija akcentē vietas un sociālos telpas attīstības aspektus. Stratēģija balstās uz kultūru kā Latvijas valsts pastāvēšanas garantu, akcentējot kultūras lomu plašākā kontekstā – kā materiālo un garīgo vērtību, mūsu individuālo un sabiedrisko attiecību, dzīves un darbības veidu noteicošo, kas ir radošuma pamatā⁶.

Apskatot gan Latvijas, gan Kurzemes reģiona ilgtermiņa attīstības stratēģijas, tiek norādīts, ka Kurzemes reģiona attīstības potenciāls slēpjas tieši radošumā, kultūrvēstures mantojumā un apskates objektos – zināmākie no tiem ir Liepājas Karosta, Ventspils pilsēta, Kuldīgas vecpilsēta un ķieģeļu tilts pār Ventu, Sabiles Vīna kalns, lībiešu UNESCO nemateriālais kultūras mantojums, garā jūras piekrastes līnija u.c.. Tie ir simboli, kurus, iekļaujot teritorijas mārketinga stratēģijā un pareizi izmantojot, iespējams piesaistīt ne tikai tūristus, bet arī iedzīvotājus un potenciālos uzņēmējus.

Jānorāda, ka sākotnēji novads neveica nozīmīgus tēla virzīšanas pasākumus; tēla veidošana pārsvarā norisinājās pašā novadā, nevis pilsētā, kas neveicināja pašas Talsu pilsētas atpazīstamību Latvijā. Šādas rīcības rezultātā tūristi vairāk atpazīna noteiktas novada vietas, pilsētas vai objektus, nevis novadu kopumā, līdz ar to netika rosinātas pozitīvas vai negatīvas asociācijas. Tomēr krīzes iespaidā jūtāmā iedzīvotāju aizplūšana, tūristu plūsmas samazināšanās, kā arī uzņēmumu skaita samazinājums lika novadam pārdomāt izvēlēto teritorijas mārketinga pieeju. Lai gan joprojām bija skaidrs, ka, lai gan jāaptver visa novada teritorija, kas nav vienkāršs process, jo galvenais novada centrs – Talsi – atrodas pašā novadā vidū, turklāt novadā novērojamas monocentrisma iezīmes, jāsaprot, ka galvenajam tūrisma objektam ir jābūt pašai Talsu pilsētai, kas, salīdzinājumā ar citām novadā esošajām pilsētām, spēj piedāvāt daudz vairāk labiekārtotu apskates objektu, kultūras un sporta iespēju. Turklāt, ja ņem vērā 2012. gadā veikto pilsētu/novadu uztveres pētījumu, kur analizētas 25 pilsētas un novadi, jānorāda, ka, apskatot pilsētu/novadu no dzīvesvietas, investēšanas un tūrisma aspektiem Talsi un novads ierindojas 13. vietā, kas nav zems rādītājs (skatīt 1. pielikumu).

⁵ Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam

⁶ Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam

Ikdienā domājot par tūrisma piedāvājumu pilsētā, daudzi min promenādi, Radošo sētu, Sauleskalna estrādi un Talsu novada muzeju, tomēr nereti aizmirstas pilsētas lielākā bagātība, ar ko lepojas ikkatrs pilsētas iedzīvotājs – deviņiem pakalpiem. Pēdējos gados pakalpi funkcionalitāte ir ierobežota; dažādu iemeslu dēļ vairāki no tiem netiek labiekārtoti un vienkārša to sakopšana nenodrošina to atpazīstamību un tūristu ieinteresētību. Jānorāda, ka daudzi pilsētas iedzīvotāji šobrīd pat nespēj nosaukt visus 9 pakalpius, kā arī norādīt to atrašanās vietas, tāpēc pakalpi labiekārtošana, veiksmīga to tēla un stāsta radīšana ir viens no koncepcijas pamata uzdevumiem.

2. DEVIŅU PAKALNU IDENTITĀTES VEIDOŠANA

Vietas identitāte ir visu unikālo raksturlielumu un izteicēju kopums, kas ir pilsētas īpašumā un izriet no kultūras dzīves. Pilsētas vide nosaka tās uztveri un veido pilsētas jēgu, kas attiecīgi iesakņojas pilsētvidē un turpina mainīt iedzīvotāju priekšstatu par savu pilsētu. Tas nozīmē, ka *pilsētas identitāte sastāv no tiem pilsētas unikālajiem raksturlielumiem, kas nosaka tās raksturu*. Šo raksturlielumu izzināšana un sistematizēšana, attiecīgi ļauj nedefinēt vēlamo Talsu 9 pakalnu zīmola tēmu, jo vēlamais tēls jāveido tāds, lai gan iedzīvotāji, gan tūristi justu, ka šie deviņi pakalpi ir neatņemama pilsētas sastāvdaļa, kas stāsta par pilsētas vēsturi, notikumiem, piedāvātajām iespējām un paver arvien jaunus skatus un perspektīvas.

Pilsētas identitāti veido šādi faktori:

- Stabile/strukturālie faktori – ģeogrāfiskais novietojums, klimats, pilsētas vēsture;
- Mainīgie ilgtermiņa faktori – pilsētas lielums, iedzīvotāju blīvums, ārējais veidols, iedzīvotāju labklājība, kultūras tradīcijas;
- Simboliskie faktori – pilsētas simbolika, politiskais klimats, iedzīvotāju uzvedības kultūra, zīmīgi notikumi, sabiedrībā pazīstamas personības, zīmīgi pilsētas ražojumi u.c. mainīgie.

2.1 Objektīvā identitāte

Šīs apakšnodaļas mērķis ir izvērtēt Talsu pilsētas objektīvo identitāti un noskaidrot tos unikālos/savdabīgos raksturlielumus, kas nosaka tās raksturu. Laika gaitā atsevišķi vietas uztvertie elementi nostiprinās, tiek nodoti nākamām paaudzēm, veidojot sava veida kolektīvo atmiņu, tradīcijas, idejas un pilsētas jēgu – simbolisko vietas kapitālu. Tāpēc šīs nodaļas virsmērķis ir izprast Talsu pilsētas 9 pakalnu jēgu, kas kalpotu kā pamats zīmolvedības koncepcijas izveidei.

Ģeogrāfija

Talsi atrodas Ziemeļkursas augstienes Vanemas pauguraines ziemeļrietumu malā, pilsētas teritorijā ir izteikts pauguraines reljefs. Deviņi Talsu pakalpi ir Talsu pilskalns (uz kura atradās kuršu pils), Ķēniņkalns (līdzās atrodas skulptūra "Koklētājs"), Saules kalns (atrodas ūdenstornis), Tigūlu kalns (atrodas muzejs), Baznīckalns (atrodas Talsu luterāņu baznīca), Dzirnāvkalns (uz tā kādreiz atradās dzirnavas un Livonijas ordeņa mūra pils), Leču kalns (atrodas piemineklis 1905. gada upuriem), Krievragkalns (atrodas viesnīca "Talsi") un Vilkmuižas kalns.

Klimats

Ziemeļkurzemes raksturīgo klimatisko apstākļu fonu nosaka mēreni vēss un mēreni mitrs klimats. Janvāra vidējā temperatūra ir -3oC, jūlija vidējā temperatūra +16,5°C. Bezsaļa perioda ilgums ir dažāds, un to ietekmē jūras tuvums. Vidēji novada teritorijā tas ir 130 dienas. Saules spīdēšanas ilgums ir vidēji 1800 stundas, kas ir tuvs vidējam rādītājam Latvijā. Gada vidējais nokrišņu daudzums ir 600 – 700 mm, kas ir mazāk nekā vidējais daudzums Latvijā. Novada teritorijā parasti ir maiga ziema ar nenoturīgu sniega segu. Valdošo vēju virziens jūlijā ir rietumu un dienvidrietumu, bet janvārī dienvidu, dienvidrietumu un dienvidaustrumu⁷.

Vēsture

Talsu vārds pirmo reizi minēts 1231. gadā Romas pāvesta sūtņa Ainas Balduīna līgumā ar kuršu cilšu vecākajiem. Vēsturiskais pilsētas centrs atrodas starp Talsu un Vilkmuižas ezeriem, ietverot vecās pilsētas ielas - Ūdens un Kalēju, Dzirnāvu, Kalna un daļu no Laidzes un Lielās ielas.

⁷ Talsu novada attīstības programma 2014.-2020. gadam

20.gs.sākumā pilsētiņa piedzīvoja gan 1905. gada decembra sacelšanos, gan soda ekspedīcijas briesmu darbus - tika nodedzinātas ap 60 ēkas, nošauti cilvēki. Bet pilsētiņā dzīve turpinājās, atjaunoja un uzcēla jaunus namus. Jau no 1913. gada, kad tika uzcelts Latviešu biedrības nams, Talsos spēlēts teātris, dejots, dziedāts, rīkotas novada mākslinieku gleznu izstādes. 1930. gados populārākie sporta veidi bija futbols, vieglatlētika.

1917. gadā Talsi ieguva pilsētas tiesības. Ziemeļu piekrastes apgādei no Stendes platsliežu dzelzceļa stacijas tika uzbūvēti šaursliežu dzelzceļi, kas Talsus savienoja ar Mērsragu un Roju, kā arī ar Dundagu, Mazirbi un gar jūras krastu ar Ventspili. 2009. gadā tika izveidots Talsu novads, kurā iekļāva lielu daļu bijušā Talsu rajona pašvaldību un Talsi saglabāja administratīvā centra statusu.

2.2 Mainīgie ilgtermiņa faktori

Mūsdienās, tāpat kā liela daļa Eiropas pilsētu, arī Talsu pilsēta saskaras ar tādām problēmām kā pilsētas sarukšana, iedzīvotāju skaita samazināšanās, ekonomikas lejupslīde, sabiedrības novecošanās, bezdarbs. Talsi ir multikulturāla pilsēta, kurā ir vērojama arī tāda problēma kā sociālā noslāņošana.

Talsos dzīvo ap 10 tūkstošiem iedzīvotāju, un tas ir reģiona centrs, jo tās pievārtē ir daudzas apdzīvotas vietas (Pastende, Dižstende, Mundigciems, Zvirgzdi, Paugurciems, Laidze, Valdgale, Vandzene, (Talsciems) u.c.), kuru iemītnieku ikdienas gaitas rit Talsu pilsētā. Iedzīvotāju blīvums ir Talsu pilsētā ir 1427 cilvēki uz km².

Deviņi pakalni - Pilskalns, Ķēniņkalns, Leču kalns, Tiguļu kalns, Sauleskalns, Baznīckalns, Krievragkalns, Vilkmuižas kalns, Dzirnalkalns – rada tikai Talsiem raksturīgo īpatnējo apbūvi un skatu ainu.

Talsos visskaistāk ir ķiršu un ābeļu ziedēšanas laikā. Visgaidītākie ir Pilsētas svētki jūlija pirmajā nedēļā, atjaunotais Dižmāras tirgus augusta beigās, autorallijs maijā, Mākslas dienas aprīlī-maijā, Dzejas dienas septembrī, Valsts svētku 18. novembra salūts, Lāčplēša dienas lāpu gājiens, Dziesmu un deju svētki Sauleskalna estrādē.

Talsos ir viena augstākās izglītības iestāde (Biznesa augstskolas "Turība" Talsu filiāle), sešas vispārīzglītojošās skolas, mūzikas skola, mākslas skola, piecas pirmsskolas izglītības iestādes.

Talsos darbojas Talsu novada sporta skola, ir sporta nams, sporta halle, hokeja halle, stadioni futbolam. Par plaši pazīstamu pasākumu Latvijas mērogā kļuvis autorallijs "Talsi". Talsos notiek Eiropas un nacionāla līmeņa basketbola un volejbola sacensības un nacionāla līmeņa hokeja sacensības.

Talsu pilsētā ir divas bibliotēkas - galvenā un bērnu bibliotēka, Tautas nams, Sauleskalna brīvdabas estrāde, kinoteātris, televīzija, Talsu novada muzejs un lauksaimniecības tehnikas muzejs, bērnu un jauniešu centrs. Talsu pilsētā aktīvi darbojas vairāki kori, tautas deju kolektīvi, folkloras ansamblis, amatierteātris, pūtēju orķestris.

Talsi ir novada administratīvais centrs, kur biroji ierīkoti ne vien valsts un pašvaldību pārvaldes iestādēm, bet arī novadā strādājošiem uzņēmumiem un nevalstiskām organizācijām. Talsos ir luterāņu, katoļu, baptistu un septītās dienas adventistu baznīcas un aktīvu notiek draudžu savstarpējā sadarbības kristīgo pasākumu rīkošanā.

Talsu pilsētas kultūras pieminekļi – Talsu pilsētas vēsturiskais centrs, Talsu senkapi, Talsu viduslaiku pils, Talsu pilskalns ar senpilsētu, Vilkmuižas ezera senkapi, dzīvojamā ēka Baznīcas laukumā 1, Talsu luterāņu baznīca ar ērģelēm un epitāfiju E.Fišeram, Kupfera kapliča.

2.3 Pilsētu simbolizējošie faktori

Simboliskie faktori paši par sevi pilsētas identitāti neveido, bet tie identitāti papildina un ir ļoti svarīgs elements tās komunicēšanā. Pie simboliskajiem faktoriem pieskaita tos elementus

(simbolika, iedzīvotāju uzvedības kultūra, zīmīgi notikumi, sabiedrībā pazīstamas personības, zīmīgi pilsētas ražojumi u.c. mainīgie), kas identificē vai simbolizē pilsētu, piemēram, Eifeļa tornis Parīzē. Par simbolu var kļūt viss, kam ir vieta sabiedriskajā apziņā. Tie var būt dabīgie un mākslīgi, kā arī speciāli mārketingam veidoti elementi, piemēram, pilsētas ģerbonis.

Izmantojot iepriekšējā nodaļā izvirzītos nozīmīgākos raksturlielumus, iespējams nodalīt svarīgākos Talsu pilsētu simbolizējošos elementus:

1. *Vēsture* – Talsu pilskalns seno kuršu 10.-14. gs. apdzīvota vieta. Vēstures dokumentos Talsu vārds pirmo reizi minēts 1231. gadā, Vilkmuižas ezers - arheoloģisks piemineklis, savdabīga seno kuršu ugunskaņu apbedījuma vieta 11.-14. gs. Pilsētas vēsturiskais centrs atrodas starp Talsu un Vilkmuižas ezeriem un ir pilsētībūvniecības piemineklis (16.–19. gs).
2. *Slavenas personības* – K.F.Amenda (1771 – 1836), Žanis Sūniņš (1904-1993), Aleksandrs Pelēcis (1920-1995), kā arī Intars Busulis, Rihards Zaļupe, Jānis Stūbelis, Raimonds Tiguls u.c.
3. *Reljefa dažādības un ainaviskā krāšņuma* ziņā Talsiem nav līdzīgas pilsētas. Krāšņā daba – pauguri, ezers - papildina ar sīkām ēkām piepildīto ainavu. Pagalmu dziļumā divstāvu saimniecības ēkas. Koka ēku vidū ir arī divstāvu un trīsstāvu mūra celtnes, kurām gandrīz visām ir divslīpju jumti ar nošļauptiem galiem. Šādi jumti Talsiem ir tik ļoti raksturīgi kā nevienai citai Kurzemes pilsētai. Krāšņā daba – pauguri, ezers – papildina ar sīkām ēkām piepildīto ainavu.
4. *Kultūra* – Ārpasaules mūzika Tigulkalnā, Talsu pilsētas svēti, Dižmāras tirgus, bagātīgs amatiermākslas kolektīvu skaits.
5. *Izglītība, sports* – Talsu Mūzikas skola, Talsu Mākslas skola, Talsu BJC, Talsu Sporta skola, ikgadējais Talsu rallijs.

Viens no atpazīstamākajiem Talsu simboliem ir senais kuršu etnogrāfiskais raksts "Talsu saulīte". Tās vēsture ir sena, taču tā vēl šodien rotā mūsu tautastērpu kreklu aproces un villaiņu stūrus. "Talsu saulīte" tiek uzskatīta par Gaismas, Saules un Dienas simbolu, kas pilsētai nes svētību. Saule kā dabas spīdekļis nozīmē siltumu un gaišumu.

Vēl viena īpaši atpazīstama zīme ir mākslinieces Antras Auziņas veidotais Talsu svītrkods, kurš tiek izmantots gan pilsētas ārtelpas un svētku noformējumā, gan prezentācijas materiālos, gan interaktīvā spēlē „Talsi ar omu un mugursomu”, kā arī citviet. Pat cilvēks, kurš Talsos ir pirmo reizi un par pilsētu neko daudz dzirdējis nav, noteikti pamanīs Talsu svītrkodu ar tam raksturīgajām krāsām uz ēkām, estrādes un tūrisma objektu aprakstiem.

2.4 Subjektīvā identitāte

Ieguldījumi izglītībā un kultūrā nav tikai demokrātiska rīcība, tas ir labākais veids, kā garantēt mantojuma aizsardzību nākotnē. Heroni Martorels, viens no Spānijas pieminekļu restaurācijas tēviem, 1920. gadā rakstījis: „Mūsu darbs ir nostiprināt un atjaunot ēkas, bet mums vajadzētu mēģināt arī ietekmēt sabiedrības interesi par pieminekļiem, lai tā tos vairāk un vairāk novērtētu un saprastu. Jo sabiedriska atzinība ir saglabāšanas labākā garantija.” Tādēļ ar lielu interesi darba grupa iepazīs ar Latvijas Universitātes ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes ģeogrāfijas nodaļas 14 studentu izstrādāto studiju kursa „Apdzīvoto vietu izpēte un plānošana” darbu „Talsu pilsētas dzīvināšanas priekšlikumi”.

Pilsētām ir izšķiroša nozīme valsts un Eiropas teritoriālajā attīstībā. Pilsētu attīstībai ir jābalstās uz līdzsvarotu ekonomikas izaugsmi un darbību teritoriālo organizēšanu ar policentrisku pilsētas struktūru. Talsu pilsētas pašreizējā ekonomiskā izaugsme ir visai nelīdzsvarota, tomēr pilsētai ir liels ekonomiskais potenciāls. Talsu pilsēta atbilst Eiropas nākotnes pilsētas policentriskajam modelim – tai raksturīga gan iekšējā policentrija (pakalpojumi izvietoti dispersi pa visu pilsētas teritoriju), gan tā ir policentriska attiecībā pret valsti un pilda reģionālā centra funkciju. Kā reģionālajam centram Talsiem ir jānodrošina labu piekļuvi vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem. Tādi reģionālie centri kā Talsu pilsēta ir ļoti būtiski, lai nepieļautu iedzīvotāju

skaita samazināšanos laukos un viņu pārcelšanos uz pilsētām vai ārzemēm, kā arī lai veicinātu līdzsvarotu teritoriālo attīstību (European Union, 2011). Reģionu pilsētās būtiska ir jaunu darba vietu radīšana, ne tikai pievilcīgas infrastruktūras veidošana (European Union, 2010).

Apskatot pilsētas centrālo daļu, būtiski trūkumi netika novērotie, jo svarīgākā ielu infrastruktūra ir atjaunota, kā arī izveidota ezera promenāde, atjaunots tautas nams, kā arī izveidoti publiskās telpas objekti dažādām interesēm. Bija novērojams, ka atsevišķas pilsētas centrālās daļas ēkas ir pamestas, bet tās neradīja būtisku negatīvu iespaidu, jo apkārtējā ekonomiskā un sabiedriskā dzīve (dzīvīgums) bija ievērojami pamanāmāka.

Talsi kā pilsēta piesaista ar ainaviskumu, dabas un apbūves dominējošu saskaņu, kas veidojusies gadsimtu gaitā, ar koptu infrastruktūru un brīvo telpu – pilsētai piemīt vietas nestspēja, nav pārapdzīvotības problēmu. Jo īpaši Talsu pilsētas vēsturiskie kvartāli atpazīstami ar tiem raksturīgo etnisko un pilsētvides daudzveidību – kopienām, to vēsturi, apbūves un ainaviskām vērtībām, vietas sajūtu kvalitātēm.

Paralēli iespējām, pilsēta rūk gan iedzīvotāju skaita ziņā, gan fiziski, sairstot pilsētas struktūrai – ēkām, ielām un pagalmiem. Lai arī daļa kultūrvēsturisko pieminekļu tiek uzturēti, teritorija starp Kalna ielu – Lielā iela – Ūdens iela; Kalna, Baznīcas, Kalēju un K. Mīlenbaha ielām, kas ir nozīmīga daļa no pilsētas koptēla, šobrīd asociējas ar kultūrvēsturiski vērtīgu, taču nolietotu (nesakoptu, neapsaimniekotu) apbūvi, fiziski degradētu vidi, novājinātu sociālo spēju un nelabvēlīgu reputāciju.

Vēsturisku pilsētas daļu revitalizācijā (jeb dzīvināšanā) apbūves atjaunošanas nepieciešamību atbilstoši tās vēsturiskajai identitātei argumentē ar apbūves kultūrvēsturisko vai simbolisko nozīmi. Būtiskākie argumenti ir mantojuma apziņa, lepnums par identitātes liecībām un tradīcijām. Aizvien biežāk tiek meklēti arī ekonomiskais un sociālais pamatojums vēsturiskās apbūves atjaunošanai tās sākotnējā veidolā.

Kaut arī līdzsvars starp vietējās kultūras saglabāšanu un attīstību katrai vietai būs atšķirīgs, tomēr ir vispārīgi principi, kas aktuāli ikvienai vēsturiskai apkaimei, izvēloties dzīvināšanas pieeju un izvērtējot piemērotākos dzīvināšanas instrumentus:

- ✓ atrast vērtības vietējās vajadzībās;
- ✓ iesaistīt iedzīvotājus un radīt iespējas privātpašniekiem;
- ✓ labāk nodot zināšanas nākamām paaudzēm, nekā kopēt kāda jau paveikto;
- ✓ līdzsvarot kultūras un komerciālās jomas.

Talsu centra vēsturiskajā daļā ap Baznīcas laukumu, Kalēju un K. Mīlenbaha ielām, ir saglabājusies apbūve ar kultūrvēsturisku vērtību, kas joprojām gaida savu atdzimšanu. Vēsturiski kvartāli ir vide ar „īpašām vajadzībām” – ēkas un ielas ir ieņēmušas “pašiekonservācijas” stāvokli kā laika gaitā pārbaudīta un tradicionāla struktūra. Tomēr, lietotāju nepietiekamas izpratnes vai prasmju trūkuma dēļ, kļuvusi ļoti trausla vēsturiskās vietas ticamība un tādēļ apdraudēta. Talsu vēsturiskajos kvartālos vide var kļūt par neatjaunojamu vietas attīstības resursu.

Ēkas, ielas un iekšpagalmi ir nolietotā tehniskā stāvoklī, kā arī esošais sociālais fonds – novājināts.

Vāji attīstīta ir tirgus kultūra un šīm aktivitātēm paredzētā vieta – paviljons atrodas centra nomalē, nav pielāgotas un/vai labiekārtotas teritorijas aktivitāšu izvēršanai, nav zīmīgu iedzīvotāju pulcēšanās vietu.

Tika novērotas arī sociālās pretrunas – maznodrošinātajiem piešķirtie pašvaldības dzīvokļi centra vēsturiskajās ēkās kontrastā ar ēstuvēm, kafejnīcām un rekreācijas iespējām vecpilsētā, kas liek secināt, ka vietējā mājokļu politika tiek īstenota pretēji vispārējām mantojuma saglabāšanas interesēm, tādējādi pakļaujot konkrēto pilsētvidi arī sociālai degradācijai.

Novērojama vecpilsētas mazapdzīvotība, daudz kultūrvēsturiski vērtīgu ēku, kuras ir tukšas. Vecpilsētā ir maz zaļo struktūru, kas vietai kā vēsturiskai un kompaktai struktūrai, ir raksturīga iezīme.

Jau iepriekš aprakstītās teorijas kontekstā, šīm vietām nepieciešama kompleksa un pārdomāta pieeja to dzīvināšanai, politiskā līmenī noskaidrojot vietas kā kultūras mantojuma vērtību un sasniedzamos ekonomiskos mērķus un uzdevumus, kas iekļaujami ilgtermiņa un īstermiņa attīstības plānošanas dokumentos un rīcības plānos.

Tajā pilsētas daļā zūd dzīvība, zūd pievilcība biznesam, un cilvēku uzturēšanās līdz ar to tur ir nepamatota. Bez vecpilsētas mūsu pilsēta ir mirusi, zūd Talsu tēla jēga.

Vietas izaugsmes stimulēšanai būtiska ir vietējo vērtību apzināšana, to izvērtējums un pārvēršana attīstības potenciālā. Būtiskākais un joprojām neapgūtais Talsu pilsētas potenciāls ir vietas kultūrvēsturiskās vērtības un aktīvie, radošie Talsu iedzīvotāji – un šis potenciāls būtu jāaktivizē, prasmīgi attīstot mazās uzņēmējdarbības formas, jo īpaši, radošo uzņēmējdarbību, amatniecību, sociālo uzņēmējdarbību, u.c.

Turklāt Talsu pilsētai piemīt ievērojams potenciāls piesaistīt jaunus iedzīvotājus, kas balstīts uz vietas piedāvāto dzīvesvides kvalitāti un iespējām ko pilsēta sniedz – arī šāds potenciāls var kalpot kā viens no pilsētvides dzīvināšanas virzītājspēkiem

3. KONCEPCIJAS ĪSTENOŠANAS PAMATOJUMS

Pilsētas teritoriju mārketinga koncepcija tiek izstrādāta, balstoties uz pilsētas identitātes analīzi. Tas nozīmē, ka koncepcija ir pilsētas identitātes sistemātiska pasniegšana, reprezentācija, noformēšana, caur savstarpēji saistītiem simboliem, tēliem, idejām un asociācijām. Koncepcija sastāv no pilsētas mārketinga idejas, pilsētas vērtību definējuma un pilsētas zīmola dizaina.

Lai veicinātu pilsētas tēla atpazīstamību, jāatrod pilsētas simboli – tēli, ar kuriem Talsi atšķiras no pārējām pilsētām. Komunikācija ar pārējo pasauli un reputācijas veidošana notiek caur šiem kanāliem, kas jāņem vērā, īstenojot koncepciju:

- Tūrisma sekmēšana – rada pirmo iespaidu;
- Eksporta zīmoli, eksporta preces – atpazīstamība ārvalstīs;
- Pašvaldības lēmumi un attīstības plānošanas dokumenti ietekmē reputāciju;
- Uzņēmējdarbība un investīciju piesaiste;
- Kultūras pasākumi, t.sk. sporta aktivitātes – veido tēlus, caur kuriem tieši labvēlīgā gaismā varam parādīties;
- Iedzīvotāji – dažādu jomu profesionāļi, pilsētas lepnums.

Pilsētas identitātes analīze parāda, ka Talsu 9 pakalnu zīmola idejas izveidei rosinošākais ir dabas virziens ar tajā esošajiem pakalniem un ezeriem, ar tradīcijām un kultūrvēsturisko mantojumu. Talsu pilsētai kā reģiona nozīmes centram jābūt spilgtai, lai konkurētu ar citām līdzīga mēroga pilsētām Kurzemē un Pierīgā. Talsiem ir iespējas veiksmīgi izmantot pilsētas atrašanos starp Rīgu un Ventpili. Pilsētas tuvums dinamiskākajām Latvijas pilsētām palielina Talsu iespējas uzlabot izaugsmes tempus.

Kurzemes reģiona perspektīvajā telpiskajā struktūrā paredzētas *ainaviski nozīmīgās/vērtīgās teritorijas*, kas pārstāv Kurzemes reģiona dabas un kultūrainavas labākos paraugus, atšķiras no citām ar daudzveidību, ainavisko pievilcību un ir būtisks reģiona turpmākās attīstības resurss.

Talsi ir pilsēta, kur harmoniski attīstās tradīcijas un kultūrvēsture (tirdzniecība, amatniecība, tradicionālie masu pasākumi, vecpilsēta, pakalni) kopā ar mūsdienīgu izglītības un sporta iespējām, mazo uzņēmējdarbību, tūrisma pakalpojumiem.

Ņemot vērā iepriekšminētos faktus un analizētos raksturlielumus, koncepcijas mērķis ir ***Talsu deviņu pakalnu tēla izveide, kas būtu saistīta ar Talsu pilsētas tēlu kopumā un ar noskaņas, tur izmantoto simbolu, apkārtējās vides palīdzību stāstītu Talsu stāstu***, savukārt virsuzdevums – ***labiekārtot visus deviņus Talsu pakalnus pilsētas tēla veidošanai un nostiprināšanai***.

Lai to paveiktu, jāveic kompleks pasākumu kopums, kā arī jāapzina jau paveiktie darbi, kā arī jāsaprot esošās situācijas stiprās un vājās puses, kā arī iespējamie draudi, kas varētu apdraudēt darbu īstenošanu.

3.1 Koncepcijas īstenošanas SVID analīze

Stiprās puses	Vājās puses
1. Labiekārtota Sauleskalna estrāde	1. Līdz šim nav veikti kompleksi pasākumi pakalnu iedzīvināšanas nolūkos, kas radījuši teritoriju nenovēršamu degradāciju.
2. Spēcīgi attīstītas Tigulkalna izmantošanas iespējas kultūras jomā (Ārpasaules mūzika Tigulkalnā, folkloras pasākumi)	2. Vairāki pakalni ir tādā stāvoklī, ka nebūs iespējams paveikt plānotos darbus viena gada laikā
3. Labiekārtota Pilskalna pakāje (Talsu promenāde)	3. Ilgstoši nav veikta koku un krūmu inventarizācija, kas apgrūtina tūlītēju teritorijas labiekārtošanu.
4. Labiekārtota Ķēniņkalna pakāje (Tautas nams un Radošā sēta, pieminekļa “Koklētājs” apkārtnē)	

<ol style="list-style-type: none"> 5. Labiekārtots Baznīckalns un tā apkārtnē 6. Labi izveidots ceļu infrastruktūras tīkls, kas atvieglo pakalnu apskatīšanu. 7. Dabiski izveidojusies radošā zona vecpilsētas rajonā. 8. Dabiski izveidojusies aktīvās atpūtas zona Vilkmuižas kalna un Krievragkalna tuvumā. 9. Talsu novada domes piešķirtie finanšu līdzekļi nodrošina koncepcijas īstenošanas nepārtrauktību. 10. Talsu novada radošie un darboties gribošie cilvēki, kuri labprāt iesaistās ar savām idejām koncepcijas īstenošanā un pilsētvides sakārtošanā. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Sauleskalnā nav padomāts par funkcionālas autostāvvietas izveidi. 5. Salīdzinoši nenoteiktas Vilkmuižkalna, Krievragkalna virsotnes, kas apgrūtinā izpratnes par pakalniem un atbilstoša tēla veidošanu. 6. Vairāki pakalni atrodas aizsargājamā zonā, līdz ar to darbu veikšana jāaskaņo ar Valsts pieminekļu aizsardzības inspekciju, kas kavē darbu izpildi 7. Maz zaļo teritoriju pilsētas centrā. 8. Vecpilsētas mazapdzīvotība, tukšas kultūrvēsturiskās ēkas, savukārt daļā ēku izvietoti sociālie dzīvokļi, kas degradē vecpilsētas stāvokli.
<p>Iespējas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sakārtotās Tigulkalna īpašumtiesības ļauj veikt koku un krūmu inventarizāciju, kā arī teritorijas vispārēju iekopšanu. 2. Apstiprinātais tirgus mets nākotnē iedzīvinās Dzirnnavkalnu un tā apkārtnē esošo teritoriju. 3. Īstenot mazos projektus mazapjoma darbu īstenošanai. 4. Piesaistīt sponsorus savu ideju, kas saskan ar koncepcijas mērķi un uzdevumiem, īstenošanai. 5. Eiropas Savienības finanšu līdzekļi, kas paredzēti radošo klasteru attīstīšanai. 6. Pārdomāti labiekārtojot pakalnu teritorijas, iespējams nodrošināt piekļuvi arī invalīdiem un ģimenēm ar maziem bērniem ratiņos, tādējādi veicinot “pilsēta iedzīvotājiem” modeļa īstenošanu. 7. Ar Eiropas Savienības līdzekļiem izveidots jauns Eiropas līmeņa skeitparks. 	<p>Draudi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Finansējuma trūkums apgrūtinās plānoto darbu izpildi. 2. Darbu gaitā atklātie bojājumi, trūkumi, kuru novēršana var prasīt papildu laiku un līdzekļus. 3. Darbu pārtraukšana liegs sasniegt koncepcijas virsmērķi. 4. 2017. gada pašvaldību vēlēšanas, kas var ietekmēt finanšu sadalījumu un piešķiršanas kārtību koncepcijas īstenošanai.

Apzinot iepriekšminētās vājās puses un iespējas, kā arī ņemot vērā iespējamus draudus, sākotnēji jāizvirza **vispārīgi uzdevumi**, kas attiecināmi uz visiem pakalniem koncepcijas mērķa īstenošanai:

1. Visos pakalnos jāveic koku un krūmu inventarizācija;
2. Visos pakalnos jāveic topogrāfiskā izpēte;
3. Katram pakalnam jāveido plānoto labiekārtošanas darbu saraksts, piesaistot dažādu jomu (Talsu novada muzeja, Talsu tūrisma informācijas centra u.c.) speciālistus;
4. Jārada stāsts par katru labiekārtoto pakalnu un jāveicina tā tēla atpazīstamība ar dažādu plašsaziņas līdzekļu palīdzību.

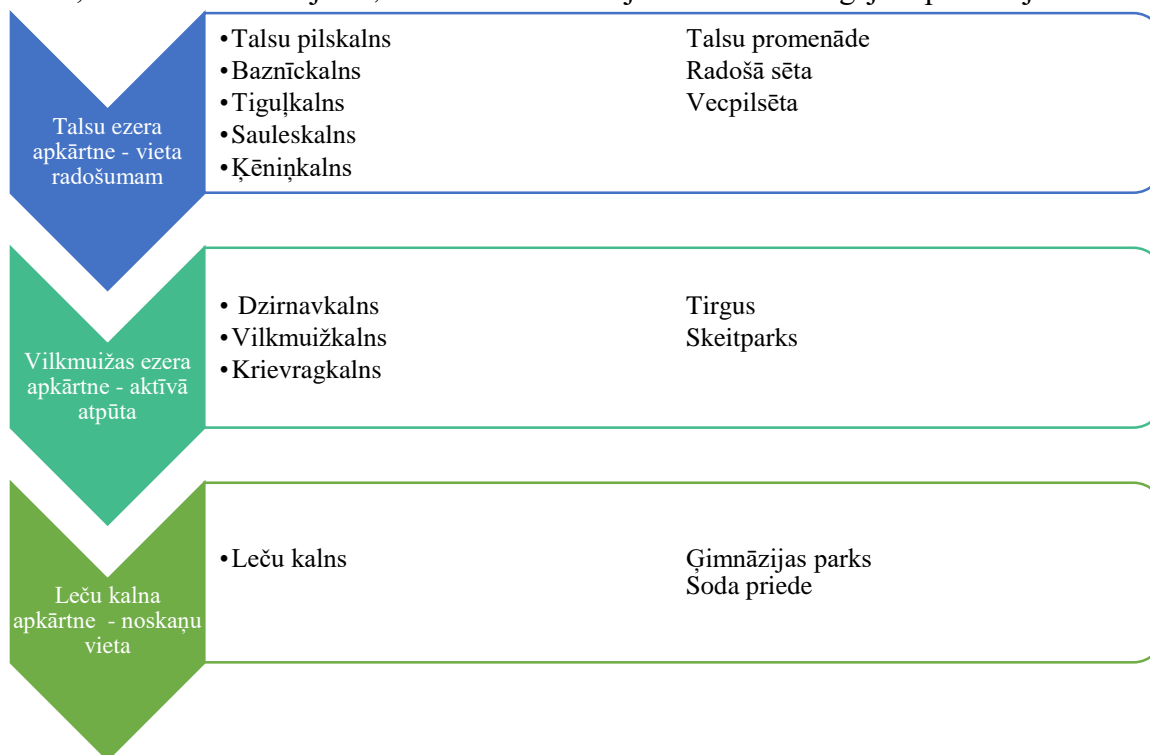
Pilsētas visā pasaulē pamazām atsakās no bezpersoniskuma, ko veido tipveida arhitektūra un starptautisku zīmolu veikali, un sāk aktīvāk veidot savu individuālo stilu un „seju”, izmantojot kultūras mantojumu un pilsētas iedzīvotāju radošumu.

Kultūra nosaka pamatu tam, kas mēs esam un kas gribam būt. Kopīgs kultūras mantojums, valoda, tradīcijas un vērtību izpratne ir galvenie komponenti, kas nodrošina piederības izjūtu noteiktai kopienai un veicina sabiedrības saliedētību. Plašā nozīmē kultūra ir vērtību sistēma, kas ir identitātes un indivīda, kopienas, nācijas dzīvesveida pamatā.

Veids, kā stiprināt kultūras ietekmi un radošuma klātbūtni pilsētvidē, ir veidot īpašus laikmetīgās kultūras centrus vai radošos klasterus (pudurus). Te valdošais radošais un sociālais klimats rosina cilvēkus izteikt jaunas, inovatīvas idejas, iedrošina ieviest tās praksē vai neveiksmes gadījumā mēģināt vēlreiz. Kvalitatīvas dzīves telpas veidošana iet roku rokā ar radošas pilsētas jēdzienu. Radoša pilsēta ir labākā vieta, kur dzīvot, strādāt un īstenot savus mērķus. Tā ir pilsēta, kas atbalsta un novērtē investīcijas uzņēmējdarbībā, jaunradē un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā. Pilsētu attīstības procesā ir jāiesakņojas principam „pilsēta iedzīvotājiem, iedzīvotāji – pilsētai”, uzsverot, ka iedzīvotājiem ir ne tikai tiesības uz kvalitatīvu un estētiski pievilcīgu dzīves telpu, bet arī pienākums to pašiem veidot un uzturēt⁸.

3.2 Funkcionālo zonu izveide un attīstīšana

Talsu pilsēta vienmēr ir piesaistījusi ar savu unikālo ainavu, kur dabas ainava mijas ar pilsētas ainavu. Deviņi pakalni rāda tikai šai vietai raksturīgo īpatnējo apbūvi un skatu ainas. Senatnīgais ielu tīklojums aizved līdz skvēriem ar gaumīgi izveidotu publisko ārtelpu, vēsturiskās ēku fasādes mijas ar kolorītiem iekšpagalmiem, sniedzot nepārprotamas liecības par dzīvesvides sociālajiem aspektiem. Ņemot vērā iepriekš minēto, pilsētas teritorijā jāveido trīs zonas, kurās rodas sajūtas, klātesot vēsturiskajam un mūsdienīgajam piedāvājumam.

⁸ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (Latvija 2030)

Sadalot pakalpus trīs funkcionālajās zonās, iespējams veidot trīs atsevišķus stāstus, kas katrs atsevišķi un visi kopā izstāsta Talsu pilsētas stāstu. Mākslīgā veidā tiek veidoti klasteri, kas ar laiku iedzīvojas cilvēku apziņā kā vienots elementu kopums.

Vieta radošumam jeb radošais klasteris – veidojas Talsu vecpilsētā, apvienojot Baznīckalnu, Pilskalnu, Sauleskalnu, Tigulkalnu un Ķēniņkalnu. Klastera sākums ir Ķēniņkalns, kur jau vēsturiski tur mājvietu raduši Talsu tautas nams un Radošā sēta ar tur mītošajiem radošajiem cilvēkiem – audējām, fotogrāfiem, amatiermākslas kolektīviem; tālāk iespējams apmeklēt K.Vīnertes studiju, Ciparnīcu “Tals’ keramik’”, brīvās mākslas telpu “Baložu pasts”, “Galerija ART”, uzkavēties Baznīckalna laukumā, kur agrāk norisinājās slavenais piektdienas zivju tirgus, tālāk pāriet uz Talsu pilskalnu, kur redzama viena no skaistākajām Talsu panorāmām. Pastaigājoties pa vecpilsētas bruģētajām ieliņām, var nonākt Talsu promenādē, no kuras aiziet līdz Sauleskalnam, kur notiek lielākās vasaras izklaides pilsētā. Un tad jau radošā klastera noslēgums – Talsu novada muzejs un Tigulkalns ar savu noslēpumaino auru un jau ikgadējo Ārpasaules mūzikas Tigulkalnā koncertu. Radošajā klasterī vienlīdz labi iederas gan tikko labiekārtotā Talsu promenāde un Radošā sēta, gan tā sauktais Ķīniešu kvartāls – vecpilsētas sirds – kur joprojām redzami 20. gs. trīsdesmitajos gados pilsētai raksturīgie ūdens pumpji, interesanta arhitektūra un sinagoga.

Radošās zonas attīstīšanai un pakalnu labiekārtošanai veicamie uzdevumi:

- 1) Koku inventarizācija un atvašu tīrīšana Ķēniņkalnā, Pilskalnā, Tigulkalnā;
- 2) Virsējās kārtas līdzināšana Pilskalnā;
- 3) Autostāvvietas izveide Sauleskalna un Tigulkalna tuvumā;
- 4) Pieminekļa “Koklētājs” tīrīšana;
- 5) Katra pakalna topogrāfiskās izpētes un būvprojekta izstrāde, kas balstīta uz speciālistu ieteikumiem, iedzīvotāju vēlmēm un finanšu iespējām;
- 6) Informatīvo norāžu izvietošana visā vecpilsētas teritorijā;
- 7) Soliņu, atkritumu urnu izvietošana;
- 8) Normatīvo dokumentu izstrāde, t.i., noteikumi par ēku fasāžu noformējumu un reklāmas izvietšanu, mājokļa politikas izstrāde (nodokļu politika) u.c.

Vieta aktīvai atpūtai jeb sporta klasteris – tajā apvienota teritorija starp Krievragkalnu, Vilkmuižas kalnu un Dzirnalkalnu. Jau tagad tur atrodams bērnu rotaļu laukums, āra trenāžieru laukums, pastaigu taka apkārt Vilkmuižas ezeram, kurā dažkārt trenējas vietējie airētāji; tāpat ilgstoši tur atradies skeitparks, kas šobrīd gan nodedzināts, tomēr aktīvi tiek meklētas iespējas, kā atjaunot skeitparku tajā pašā teritorijā. Tāpat jāpiemin, ka Krievragkalna virsotnē jau kopš 1980. gada atrodas Talsu Sporta nams, kas arī šobrīd ir gan starts, gan finišs daudzām sporta sacensībām, tostarp arī Latvijā iecienītajam SEB velomaratonom. Tālāk ceļš ved uz Dzirnalkalnu, kuru tā interesantā reljefa dēļ ziemā iecienījuši bērni ar ragavām. Šajā zonā atrodas Vilkmuižas ezers, kur, lai gan tas ir savdabīga seno kuršu ugunskaņu apbedījuma vieta 11. - 14. gadsimtā, savulaik ierīkota arī pilsētas peldvieta. Pateicoties plašajai teritorijai Krievragkalna pakājē, šajā zonā iespējams veidot aktīvās atpūtas iespējas visai ģimenei kopā – interesanti iekopti labirinti, dažādu izmēru šūpoles, interesantas pastaigu takas utt.

Aktīvās atpūtas zonas attīstīšanai un pakalnu labiekārtošanai veicamie uzdevumi:

- 1) Koku inventarizācija Dzirnalkalnā un Vilkmuižas kalnā;
- 2) Īpašumtiesību robežu apzināšana Dzirnalkalnā, Krievragkalnā;
- 3) Pastaigu taku, kāpņu sistēmu sakārtošana visos pakalnos;
- 4) Jaunu taciņu izveide, lai pakalni būtu pieejami arī ģimenēm ar maziem bērniem ratiņos un invalīdiem;

- 5) Informatīvo norāžu izvietošana;
- 6) Soliņu, atkritumu urnu izvietošana;
- 7) Aktīvās atpūtas iespēju, pareizu vingrinājumu (nūjošanas utt.) pamācību izvietošana;
- 8) Katra pakalna topogrāfiskās izpētes un būvprojekta izstrāde, kas balstīta uz speciālistu ieteikumiem, iedzīvotāju vēlmēm un finanšu iespējām.

Noskaņu vieta – to veido Leču kalna apkārtnē. Leču kalna apkārtnē bijusi vairāku vēsturisku notikumu lieciniece. Asaras un asinis kalns pieredzēja 1906. gada novembrī. Lejā pie dīķa ir sešu revolūcijas dalībnieku nošaušanas vieta. 1980. gada rudenī Leču kalnā atklāja pieminekli (tēlniece O. Nigule) 1905. - 1907. gada revolūcijas atcerei, ar Raiņa dzejas „Talsu tiesa” rindām. Talsinieki 20.gs. 30. gadu vidū Leču kalnu izvēlējās kā piemiņas vietu Latvijas brīvības cīnītājiem, vēloties uzstādīt Kārļa Zemdegas iecerēto pieminekli „Koklētājs”. Varu maiņa un 2. Pasaules karš ieceri izjauca. Brīvības, Saules, Stendes un F.Blumbaha ielas krustojumā atrodas Soda priedes stumbra daļa, lieciniece 1906. gada janvāra traģiskajam notikumam, piecu Talsu bruņotās sacelšanās dalībnieku, nošaušanai. Tā kā vēsturiskie notikumi ļauj veidot tikai piezemētu ainavu, šajā apkārtnē jārada noskaņu sajūta; vieta, kur varētu notikt Dzejas dienas, piemiņas pasākumi, mazformāta dabas koncerti.

Noskaņu zonas attīstīšanai un pakalna labiekārtošanai veicamie uzdevumi:

- 1) Koku inventarizācija un atvašu tīrīšana;
- 2) Pastaigu taku, kāpņu sistēmu sakārtošana;
- 3) Pieminekļa tīrīšana;
- 4) Soliņu, atkritumu urnu izvietošana;
- 5) Jaunu taciņu izveide, lai teritorija būtu pieejama arī ģimenēm ar maziem bērniem ratiņos un invalīdiem;
- 6) Topogrāfiskās izpētes un būvprojekta izstrāde, kas balstīta uz speciālistu ieteikumiem, iedzīvotāju vēlmēm un finanšu iespējām.

4. TALSU DEVIŅU PAKALNU KONCEPCIJAS ĪSTENOŠANAS GRAFIKS 2015-2020

Lai īstenotu koncepcijas mērķi – *Talsu deviņu pakalnu tēla izveide, kas būtu saistīta ar Talsu pilsētas tēlu kopumā un ar noskaņas, tur izmantoto simbolu, apkārtējās vides palīdzību stāstītu Talsu stāstu* – jāizstrādā paredzamo darbu veikšanas grafiks, ņemot vērā veicamo darbu apjomus, pakalnu skaitu, kā arī Eiropas Savienības fondu darbības laiku.

Apzinot veicamo darbu apjomu, kā arī laiku, kas nepieciešams topogrāfiskās izpētes un būvprojekta izstrādei (aptuveni 2-4 mēneši katrs), plānots, ka vienā gadā noris paralēls darbs pie divu pakalnu labiekārtošanas – kamēr vienu pakalnu jau labiekārto, otram pakalnam kārto visu nepieciešamo dokumentāciju labiekārtošanas uzsākšanai. Notiek arī speciālistu darba grupu sanāksmes, lai plānotu, ko konkrētajā pakalnā veidot, lai tas pēc iespējas labāk saskanētu ar pilsētas ainavu un stāstītu pilsētas stāstu.

Jāņem vērā, ka ir pakalni, kur uz esošo brīdi īpaši labiekārtošanas darbi nav nepieciešami, piemēram, Sauleskalns, tāpēc lielāka uzmanība jāpievērš pakalniem, kur veicamo darbu apjoms būs ievērojami lielāks, tādējādi mainot veicamo darbu apjomu.

Zemāk redzamais darbu izpildes grafiks ir provizorisks darbu uzskaites rādītājs, kas darbu veikšanas gaitā var mainīties; grafiku var ietekmēt arī Eiropas fondu apgūšanas iespējas un citi papildu finanšu līdzekļi, ar kuru palīdzību plānots sakārtot vairākas teritorijas tieši pakalnu teritorijā.

Paralēli labiekārtošanas darbiem nepieciešams izstrādāt vairākus dokumentus, kuri reglamentēs pilsētvides publisko ārtelpu. Šo dokumentu esamība reglamentēs navigācijas un orientēšanās sistēmu pilsētā, kemperu un velosipēdu stāvvietas, jāizstrādā nolikums par finansējuma piešķiršanas kārtību vecpilsētas ēku atjaunošanai, noteikumi par ēku fasāžu noformējumu un reklāmas izvietojumu, Mājokļa politikas izstrāde (nodokļu politika), Pilsētvides mākslas objektu izvērtējums, Koku un krūmu inventarizācija, tematiskais plānojums kompleksam skatam uz pilsētu, u.c.

KONCEPCIJAS ĪSTENOŠANAS GRAFIKS 2015-2020

Nr.	Laika posms Veicamie darbi	2015		2016		2017		2018		2019		2020		Atbildīgās institūcijas
		I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	
1	Leču kalna topogrāfijas izstrāde	x												TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
2	Leču kalna labiekārtošanas darbi		x	x										TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
3	Pilskalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde			x										TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
4	Pilskalna dokumentācijas saskaņošana			x										TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
5	Pilskalna labiekārtošanas darbi				x	x								TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
6	Ķēniņkalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde					x								TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
7	Ķēniņkalna labiekārtošanas darbi						x	x						TNP komunālā nodaļa

																			Talsu pilsētas pārvalde
8	Baznīckalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde																		TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
9	Baznīckalna labiekārtošanas darbi																		TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
10	Saulekalna labiekārtošanas darbi																		TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
11	Tiģuļkalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde																		TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
12	Tiģuļkalna labiekārtošanas darbi																		TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
13	Dzirnavkalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde																		TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
14	Dzirnavkalna labiekārtošanas darbi																		TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde

15	Vilkmuižas kalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde														X		TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
16	Vilkmuižas kalna labiekārtošanas darbi														X	X	TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
17	Krievragkalna topogrāfijas un būvprojekta izstrāde														X		TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde
18	Krievragkalna labiekārtošanas darbi														X	X	TNP komunālā nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
DOKUMENTĀCIJAS IZSTRĀDE																	
19	Publiskās ārtelpas attīstības koncepcija un tematiskais plānojums kompleksam skatam uz pilsētu (informatīvās zīmes, soliņi un ārtelpas dizaina elementi pilsētvidē, ielu dizaina principi – ielu segums, apgaismojums. Kemperu, elektro velosipēdu, velosipēdu stāvvietas. Pulksteņi. Pilsētvides mākslas objektu izvērtējums – 1905. gada pieminēklis, Talsu pilsētas ģerbonis, Soda priede, komjauniešu akmens, Koklētājs)					X	X	X									TNP Attīstības plānošanas nodaļa Talsu pilsētas pārvalde TNKSTC
20	Saistošie noteikumi „Par reklāmas un vizuālās komunikācijas objektu izvietojumu publiskajās vietās Talsu novadā”				X												Būvvalde

21	Mājokļu un nodokļu politika vecpilsētas daļai				x	x									TNP Attīstības plānošanas nodaļa TNP finanšu nodaļa Talsu pilsētas pārvalde
22	Saistošie noteikumi par ēkas fasādes noformējumu				x										Būvvalde
23	Ziņojums par padarītajiem darbu un nākamā gada plāns		x		x		x		x		x		x		TNP komunālā nodaļa TNKSTC Talsu pilsētas pārvalde

1.pielikums

Pilsētu/novadu* uztveres indeksi dažādos lietojuma aspektos un kopumā (2012) <i>Dzīvesvietas aspekts</i>			<i>Investēšanas aspekts</i>		<i>Tūrisma aspekts</i>		Kopējais indekss	
1	Ventspils	642	Ventspils	921	Ventspils	760	Ventspils	2323
2	Jūrmala	331	Jelgava	466	Sigulda un nov.	633	Liepāja	1046
3	Liepāja	322	Liepāja	429	Jūrmala	367	Sigulda un nov.	950
4	Valmiera	274	Valmiera	371	Cēsis un nov.	299	Jūrmala	845
5	Sigulda un nov.	261	Daugavpils	206	Liepāja	295	Valmiera	709
6	Cēsis un nov.	204	Jūrmala	147	Kuldīga un nov.	178	Jelgava	688
7	Jelgava	201	Ogre un nov.	69	Valmiera	64	Cēsis un nov.	554
8	Ogre un nov.	120	Sigulda un nov.	56	Bauska un nov.	51	Daugavpils	302
9	Kuldīga un nov.	68	Cēsis un nov.	51	Daugavpils	40	Kuldīga un nov.	254
10	Ķekava un nov.	58	Rēzekne	42	Talsi un nov.	38	Ogre un nov.	199
11	Daugavpils	56	Jēkabpils	19	Rēzekne	37	Rēzekne	117
12	Tukums un nov.	52	Bauska un nov.	18	Krāslava un nov.	27	Bauska un nov.	110
13	Talsi un nov.	51	Ķekava un nov.	17	Madona un nov.	24	Talsi un nov.	93
14	Bauska un nov.	41	Salaspils un nov.	13	Jelgava	21	Tukums un nov.	83
15	Madona un nov.	41	Tukums un nov.	12	Tukums un nov.	19	Ķekava un nov.	75
16	Rēzekne	38	Saldus un nov.	11	Alūksne un nov.	16	Madona un nov.	71
17	Salaspils un nov.	37	Kuldīga un nov.	8	Ogre un nov.	10	Salaspils un nov.	51
18	Saldus un nov.	26	Olaine un nov.	7	Dobele un nov.	9	Saldus un nov.	41
19	Dobele un nov.	20	Madona un nov.	6	Gulbene un nov.	8	Jēkabpils	39
20	Jēkabpils	17	Talsi un nov.	4	Saldus un nov.	4	Krāslava un nov.	37
21	Olaine un nov.	12	Krāslava un nov.	3	Jēkabpils	3	Dobele un nov.	31
22	Limbaži un nov.	10	Dobele un nov.	2	Limbaži un nov.	3	Alūksne un nov.	24
23	Krāslava un nov.	7	Limbaži un nov.	2	Salaspils un nov.	1	Olaine un nov.	19
24	Alūksne un nov.	7	Alūksne un nov.	1	Ķekava un nov.	0	Gulbene un nov.	15
25	Gulbene un nov.	6	Gulbene un nov.	1	Olaine un nov.	0	Limbaži un nov.	15

